

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱՐԱԿԵՆՏՐ

**ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ.
21-րդ դարի մարտահրավերներ
և հնարավորություններ**

**DEVELOPMENT OF ECONOMY AND SOCIETY:
Challenges and Opportunities of 21st Century**

**РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ И ОБЩЕСТВА:
ВЫЗОВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ 21-ого века**

ՀՊՏՀ 27-ՐԴ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

2017 թ., նոյեմբերի 22-24

Երևան 2018

ՀՏԴ 330:06
ԳՄԴ 65
Տ 778

Հրատարակվում է
ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի որոշմամբ

Խմբագրական խորհրդի նախագահ՝

ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ

ՀՊՏՀ ռեկտոր, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր

Խմբագրական խորհուրդ՝

- ԴԻԱՆԱ ԳԱԼՈՅԱՆ** - ՀՊՏՀ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի վարիչ, Կ.գ.դ., դոցենտ
ՍՈՒՐԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ - ՀՊՏՀ բնօգտագործման տնտեսագիտության ամբիոնի վարիչ, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր
ԱՇՈՏ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ - ՀՊՏՀ հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի դեկան, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր
ԽՈՐԵՆ ՄԻՆԻԹԱՐՅԱՆ - ՀՊՏՀ գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի պետ, Կ.գ.թ., դոցենտ
ԱՇՈՏ ՍԱԼԼԱԶԱՐՅԱՆ - ՀՊՏՀ ֆինանսների ամբիոնի վարիչ, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր
ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ - ՀՊՏՀ տնտես. ինֆորմ. և տեղեկ. համակ. ամբիոնի վարիչ, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր
ՅՈՒՐԻ ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ - ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի վարիչ, ՀՀ ԳԱԱ ակադ., Կ.գ.դ., պրոֆեսոր
ԳԱԳԻԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ - ՀՊՏՀ պրոռեկտոր, Կ.գ.դ., պրոֆեսոր

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ. 21-րդ դարի մարտահրավերներ և
Տ 778 հնարավորություններ: ՀՊՏՀ 27-րդ գիտաժողովի նյութեր / ՀՊՏՀ: - Եր.: Տնտեսագետ,
2018, 780 էջ:

ՀՏԴ 330:06
ԳՄԴ 65

ISBN 978-9939-61-177-8

© «Տնտեսագետ» հրատարակչություն, 2018 թ.

ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔ

Գիտաժողովի հարգելի՛ մասնակիցներ,

շնորհավորում եմ բոլորիս Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի 27-րդ գիտաժողովի բացման առթիվ և ցանկանում եմ շնորհակալություն հայտնել գիտաժողովի բոլոր մասնակիցներին, ովքեր հեղափոխություն են ցուցաբերել տնտեսության և հասարակության զարգացմանն առնչվող հրապարակապ հարցերի նկատմամբ:

Մեր համալսարանի տարեկան գիտաժողովները գեղեցիկ ավանդույթ են դարձել, բայց ես ուրախությամբ եմ նշում, որ դրանց կողքին այսօր առկա են մեր համալսարանի գիտական գործունեությունն արտացոլող այլ ձևաչափեր նույնպես: Հպարտությամբ եմ նշում, որ հեղափոխական համալսարան դառնալու և մեր պետության տնտեսական կյանքին մասնագիտական մասնակցություն ունենալու իմ տեսլականը կամաց-կամաց կյանքի է կոչվում: Համալսարանի «Ամբերդ» հեղափոխական կենտրոնի գործունեությունն այսօր տալիս է նշանակալի արդյունքներ. այսօրեղ ոչ միայն իրականացվում են հանրապետության տնտեսական արդիական հիմնախնդիրների վերաբերյալ հեղափոխություններ, այլև կենտրոնի աշխատակիցները բուհի դասախոսական կազմի ներկայացուցիչների հետ, որպես փորձագետներ, հանդես են գալիս համապետական քննարկումներում:

Մինչ տարեկան գիտաժողովի կազմակերպումը գիտական սեմինարների ձևաչափերով հանդես եկան մեր ամբիոնները՝ շնորհանդեսներով ներկայացնելով իրենց ուսումնասիրության առանցքում առկա թեմաները: Այս ուսումնական տարվանից տրվեց գիտաուսումնական լաբորատորիաների մեկնարկը, ինչը գիտական դրամաշնորհներ, գիտաուսումնական խմբեր և գիտահեղափոխական կյանքի աշխուժացմանը միտված այլ ձևաչափեր ներդնելու մեր մոտեցումների հրաշալի շարունակությունն է:

Համալսարանի տարեկան գիտաժողովը ես հատկապես կարևորում եմ ակնկալիքով, որ այն պետք է վեր հանի մեր հավաքական գիտական ներուժը, ցույց տա համալսարանում գիտական կյանքի որակական փոփոխությունը և դառնա հեղափոխ գործունեության յուրօրինակ ուղենիշ: Այս գիտաժողովի հիմքում տնտեսության և հասարակության զարգացման հարցերն են, որոնք ի ցույց են դնում մեր դարաշրջանի մարտահրավերներն ու հնարավորությունները: Իսկապես, սրանք այնքան փոխկապակցված և կարևոր հարցեր են, որոնք չպետք է անտարբեր թողնեն տնտեսագետներին, չէ՞ որ չի կարող լինել հասարակական զարգացման որևէ մակարդակ՝ առանց կենսունակ տնտեսության:

Հուսով եմ, որ գիտաժողովը՝ իր բաժանմունքներով և կլոր սեղաններով, հնարավորություն կտա մասնագետներին ներկայացնելու իրենց մոտեցումները, բացահայտելու գիտաժողովի խորագրում արտացոլված թեման՝ իր բոլոր շերտերով և նրբություններով: Այնպես որ, արգասաբեր և աշխույժ աշխատանք եմ մատչում Ձեզ:

Շնորհակալ եմ ուշադրության համար:

ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՅԱՆ
ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր

ZOYA STEPANYAN

ARMENIAN HIGHLANDS AS THE HOMELAND OF THE INDO-EUROPEAN LANGUAGE

Key words: language, homeland, linguists, linguistics, philosophy

Though there is a predominating opinion that the original homeland of the Indo-European people was in Europe, most scientists have occasionally referred to the Advanced Asia as their original homeland.

The basis of the European version of the original homeland of the Indo-European language collapsed when the studies showed that the original settlement of the bearers of the Indo-European language was a mountainous country. This doesn't correspond to the European territory that scientists tried to introduce as the homeland of the language.

In fact, the epoch of the existence of the Indo-European original population goes back to the ancient times.

And when did the disconnection start? Some of the scientists think that the earliest separation must have begun since VI-V millenniums BC, others think in the IV millennium. Thus the origin of the Armenian language and the Armenians goes back to VI-IV millenniums.

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՊՈՅԱՆ

Տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ, ՀՊՏՀ

ՆԱՆԱ ՊԱՊՈՅԱՆ

Ասիստենտ, ՀԱԱՀ

ԼՈԳՈՍՏԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱՐՑԵՐ

Հիմնաբառեր. մատակարարման-արտադրական-բաշխման համակարգեր, լոգիստիկական համակարգ, գործառնությունների և նյութական հոսքերի կառավարում, լոգիստիկական ստորաբաժանումներ, տեղեկատվական լոգիստիկա, բաշխման լոգիստիկա, շուկայի իրավիճակ, լոգիստիկական համակարգի օղակ, ուղղակի կապեր, պաշարների կառավարում:

Հոդվածում նշվում է մատակարարման-արտադրական-բաշխման համակարգերի ինտեգրման անհրաժեշտության և այդ խնդրի լուծման գործում լոգիստիկ մոտեցման դերի ու նշանակության մասին: Վերջինիս արդյունավետ գործունեության ուղղություններ:

րից առանձնացվել են. ապրանքներն արտադրողներից և մատակարարներից սպառման վայրեր հասցնելու հետ կապված գործառնությունների կառավարումը, պահանջարկի և առաջարկի կոորդինացումը, անհրաժեշտ մարքեթինգային հեղուկությունների իրականացումը, լոգիստիկ շղթայի օղակների միջև անհրաժեշտ տեղեկատվության փոխանակումը և տեղակատվական հոսքերի կոորդինացումը, մատակարարումների անխափան իրականացումը համապատասխան տրանսպորտային միջոցներով, ապրանքանյութական պաշարների պահպանման ծախսերի կրճատումը և այլն:

Եվրոպական մի շարք երկրներում դեռևս 1925-30-ական թվականներին, հատկապես տնտեսական ճգնաժամի տարիներին, ոլորտի մասնագետների մոտ մտահղացում առաջացավ ինտեգրել մատակարարման-արտադրական-բաշխման համակարգերը, որոնցում պետք է փոխկապակցվեին հումքի և նյութերի մատակարարման, արտադրանքի թողարկման, դրա պահպանման և բաշխման գործառույթները: Սակայն գործնականում նշված մտահղացման իրականացումը դարձավ շատ դժվար՝ կապված բազում խնդիրների և դժվարությունների հետ: Հետագայում այն հնարավոր դարձավ միայն լոգիստիկ մոտեցման շնորհիվ, երբ վերը նշված համակարգերը հանդիսացան լոգիստիկ շղթայի օղակներ:

Լոգիստիկական համակարգում կարելի է առանձնացնել գործունեության երկու հիմնական ուղղություններ: Դրանցից մեկը վերաբերում է ապրանքներն արտադրողներից և մատակարարներից սպառման շրջաններ հասցնելու հետ կապված բոլոր գործառույթների կառավարմանը, իսկ մյուսը ներառում է շուկայի վերլուծությունը, ապրանքների ու ծառայությունների պահանջարկի և առաջարկի կոորդինացումը, ինչպես նաև ապրանքաշարժի գործընթացի մասնակիցների շահերի ներդաշնակեցումը: Քանի որ լոգիստիկական կառավարում է նյութական հոսքերը դրանց սկզբնաղբյուրներից մինչև վերջնական սպառողներ՝ նվազագույն ծախսերով իրականացնելով ապրանքաշարժը և դրան առնչվող տեղեկատվական հոսքը, ուստի դժվար չէ ենթադրել, որ լոգիստիկական շղթայի գործունեությունը պետք է ուղղված լինի շուկայի պահանջների առավել լրիվ բավարարմանը: Դրա համար մեծ կարևորություն է ձեռք բերում շուկայի պահանջների և բնակչության պահանջարկի ուսումնասիրումն ու կանխատեսումը, որոնք հանդիսանում են մարքեթինգի հիմնական գործառույթներ: Լոգիստիկական, լինելով սերտ կապի մեջ մարքեթինգի հետ, իրականացնում է ավելի շատ գործառույթներ, լուծում ավելի շատ խնդիրներ, քան մարքեթինգը: Պատահական չէ, որ տարբեր երկրների շատ ֆիրմաներ վերջին տարիներին մարքեթինգի ծառայության բազայի վրա ստեղծում են լոգիստիկական ստորաբաժանումներ: Լոգիստիկ շղթայի կողմից իրականացվող աշխատանքների շարքում առաջին հերթին պետք է նշել լոգիստիկ շղթայի օղակ հանդիսացող կազմակերպությունների միջև անհրաժեշտ տեղեկատվության փոխանցման տեղեկատվական հոսքերի կոորդինացման մասին, որի արդյունքում դրանք միավորվում են միասնական նպատակների և խնդիրների համակարգի մեջ՝ նպատակ հետապնդելով նվազագույնի հասցնել կատարված ծախսերը: Որպեսզի տեղեկատվական գործունեության վերլու-

ծույթունը լոգիստիկ շղթայում լինի արդյունավետ, անհրաժեշտ է լոգիստիկական համակարգը դիտարկել որպես լոգիստիկական ենթահամակարգերի համակցություն, որը տեղեկատվական լոգիստիկական դարձնում է որպես մեկ ամբողջություն: Տեղեկատվական լոգիստիկական համակարգի ձևավորման համար անհրաժեշտ է կառուցել այնպիսի համակարգի մոդել, որտեղ լոգիստիկական կառուցվածքի էական բաղադրիչ է հանդիսանում առաքումներին, արտադրությանը, իրացմանը և պաշաներին, ինչպես նաև դրանց համակցությանն ու կոորդինացմանը վերաբերող տեղեկատվական համակարգը: Լոգիստիկայի տեղեկատվական ապահովումը պահանջում է նաև համապատասխան ծրագրային ապահովում, որի օգնությամբ ամբողջ լոգիստիկական համակարգը կաշխատի որպես մեկ ամբողջություն: Տվյալ պարագայում գլխավոր խնդիր է համարվում բոլոր ստորաբաժանումների միավորումը ստեղծվող ենթակառուցվածքի միջոցով, որը հնարավորություն է ընձեռում պատշաճ մակարդակի կապ ապահովել կառավարման գործընթացի մասնակիցների միջև: Լոգիստիկական համակարգի գործունեության արդյունավետությունը մեծ չափով կախված է շուկայի պահանջներին համապատասխան թողարկված արտադրանքի իրացման կազմակերպման մակարդակից, որն ապահովում է լոգիստիկական ընդհանուր համակարգի մաս հանդիսացող բաշխման լոգիստիկան: Այն որպես համակարգ ձևավորվել և սկսել է գործել 20-րդ դարի վերջերին՝ կապված արտադրության ընդլայնման, նոր պահանջումների բավարարման անհրաժեշտության, ներքին և արտաքին տնտեսական կապերի բարդացման հետ: Նշված գործոնների ազդեցության մեծացումը նոր պահանջներ ներկայացրեց բաշխման լոգիստիկայի կատարելագործմանը: Այն պետք է դառնար արտադրության համակարգի բաղկացուցիչ մաս և ուղղված լիներ սպասարկվող գոտու սպառողների բազմազան պահանջումների ու ցանկությունների առավել լրիվ բավարարմանը: Դրա համար կապերի զարգացումը լոգիստիկական համակարգի մյուս տարրերի հետ դարձավ բաշխման լոգիստիկայի առջև ծառայած հիմնական խնդիրներից մեկը: Դրա լուծման գործում իր ուրույն տեղն ունեն մարքեթինգը և պատահական չէր, որ 21-րդ դարի սկզբներին սկսեցին մեծ ուշադրություն հատկացնել լոգիստիկայի և մարքեթինգի սերտաճմանը: Բաշխման լոգիստիկայի ամբողջական ռազմավարության մեջ կարելի է առանձնացել երկու հիմնական խնդիրներ.

- շուկայի պահանջների և բնակչության պահանջարկի ուսումնասիրում ու կանխատեսում, որն, ի դեպ, հանդիսանում է մարքեթինգի հիմնական գործառնություններից մեկը,
- միջացառումների ձեռնարկում ու համապատասխան մեթոդների ընտրություն՝ միտված շուկայի պահանջների և բնակչության պահանջարկի առավել լրիվ բավարարմանը: Քանի որ ժամանակի ընթացքում բավականին արագ է փոփոխվում շուկայի իրավիճակը, ուստի դրանք մշակվող պլաններում արտացոլելու համար պետք է կատարել համապատասխան կանխատեսումներ տարբեր մեթոդների և մոդելների օգնությամբ:

Շուկայի իրավիճակի թեկուզ աննշան փոփոխությունների հաշվառումը և անհրաժեշտ միջոցառումների իրականացումը լոգիստիկ շղթայի արդյունավետ գործունեության

ապահովման հիմնական խնդիրներից մեկն է: Դրա լուծումը հնարավոր է դառնում միայն տեղեկատվական հոսքերի արդյունավետ կազմակերպման և տեղակատվական լոգիստիկայի համակարգի անխափան գործելու դեպքում: Արտադրական ֆիրմաների գործունեությունը (հատկապես լոգիստիկական համակարգում) ապրանքների իրացման շուկաների ուսումնասիրման գծով հիմնվում է ոչ միայն արդեն թողարկվող ապրանքների իրացման վերլուծության, այլև նոր արտադրատեսակների ստեղծման հիմնախնդրի արդյունավետ լուծման վրա, որոնց շուկա դուրս բերման շնորհիվ հնարավոր կդառնա շուկայի պահանջների առավել լրիվ բավարարումն ու առավելագույն շահույթի ստացումը: Մյուս կողմից, պետք է բացահայտել, թե շուկա նոր դուրս բերված ապրանքներն ինչպիսի փոփոխություններ կառաջացնեն մինչ այդ թողարկվող ապրանքների (հատկապես նմանատիպ սպառողական հատկանիշներ ունեցող) նկատմամբ ձևավորված պահանջարկում: Լոգիստիկական համակարգի օղակ հանդիսացող արդյունաբերական ֆիրմայի տնտեսական քաղաքականության մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում արտադրության տեխնոլոգիական բազայի զարգացման ռազմավարության համապատասխանեցումն իրացման արդյունքների հետ, որը հնարավորություն կտա արտադրությունը համապատասխանեցնել շուկայի արագ փոփոխվող պահանջներին: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է իրենց կենսապարբերաշրջանի անկման փուլում հայտնված արտադրատեսակներին, որոնք արտադրությունից և վաճառքից հանելուց հետո պետք է շուկա դուրս բերվեն ավելի կատարյալ սպառողական հատկանիշներ ունեցող ապրանքներ: Նշված խնդրի լուծման գործում մեծ է նաև լոգիստիկ շղթայի օղակ հանդիսացող մանրածախ առևտրական կազմակերպությունների դերը, որոնք համապատասխան տեղեկատվություն պետք է փոխանցեն իրենց գործընկեր հանդիսացող արտադրական ֆիրմային: Թողարկված ապրանքները սպառման շրջաններ հասցնելու ուղիների ընտրությունը հանդիսանում է բաշխման լոգիստիկայի հիմնական խնդիրներից մեկը, որի լուծման ժամանակ պետք է որոշել բաշխման ուղիների մակարդակների թիվը: Վերջինս որոշվում է արտադրողի և սպառողի միջև գործող միջնորդ կազմակերպությունների թվով: Շատ դեպքերում լոգիստիկական համակարգերում օգտագործվում է բաշխման ուղղահայաց ուղիները, որոնք բաղկացած են արտադրողից և մեկ կամ մի քանի միջնորդներից, որոնք գործում են որպես մեկ միասնական համակարգ: Լոգիստիկական շղթայում խափանումների առաջացումն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում լոգիստիկական ամբողջ համակարգի վրա: Խոսքը հատկապես վերաբերում է ապրանքանյութական արժեքների մատակարարումների խափանումներին, ուստի դրանց շարժի վրա հսկողությունը պետք է հանդիսանա խիստ ուշադրության հիմնական օբյեկտ: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ մատակարարումների անխափան իրականացման գործում մեծ է տրանսպորտի դերը, որը կարևոր օղակ է հանդիսանում լոգիստիկական համակարգում: Տրանսպորտը պետք է բավականին ճկուն լինի, որպեսզի ապահովի փոխադրումների իրականացումը, որոնք նույնիսկ կարճ ժամանակահատվածում ենթակա են փոփոխությունների՝ կապված շուկայի իրավիճակի փոփոխության հետ: Այլ կերպ ասած, լոգիստիկ շղթայի օղակ հանդիսացող տրանսպորտային կազմակերպությունը ցանկացած պահի

պետք է իր գործունեությունը լիովին և արագ համապատասխանեցնի փոփոխվող պայմաններին: Նշված պահանջներին համապատասխանող կազմակերպություններ դարձան բեռների հավաքագրման և բաշխման ռեգիոնալ տրանսպորտային ընկերությունները, որոնք ունակ էին հավաքագրման կետերում բեռները կոմպլեկտավորել և կարճ ժամանակամիջոցում առաքել հասցեատիրոջը: Տվյալների փոխանակության շնորհիվ հնարավոր է փոփոխվեն բեռների ծավալը և առաքման ժամկետները, երթուղին, բեռների խմբաքանակը և այլ պայմաններ: Բեռների հավաքագրման և բաշխման առավել կատարելագործված միջոցներին են վերաբերում խառը կոնտեյներային երթուղային փոխադրումները տարբեր ուղիներով, ինչպես նաև բեռների միջոցառնալ փոխադրումներն ավտոմոբիլային տրանսպորտով մոտ հազար կիլոմետր հեռավորության վրա: Ավտոտրանսպորտային ընկերությունները, որոնք իրականացնում են բեռների միջոցառնալ փոխադրումներ խոշոր խմբաքանակներով, նախապես համախմբում են բեռները հավաքագրման կետերում, դրանք բաշխման տեղերում բաժանում են փոքր խմբաքանակների և հասցնում սպառողներին: Նշված միջոցի հիմնական առավելությունն այն է, որ մատակարարումները համապատասխանեցվում են տվյալ պահին ներկայացված պահանջներին, քանի որ ավտոտրանսպորտային ընկերությունները հսկում են մեքենաների աշխատանքը և դրանք շահագործում «ճիշտ ժամանակին» համակարգով: Վերը նշված միջոցի թերությունը կայանում է նրանում, որ ավտոտրանսպորտային ընկերությունների մեծ մասն ունի մեքենաների սահմանափակ քանակ (50 և ավելի քիչ մեքենաներ), որի հետևանքով նրանք կախվածության մեջ են ընկնում խոշոր գործընկերներից: Այս հանգամանքը պետք է հաշվի առնել լոգիստիկական համակարգեր ձևավորելիս, քանի որ «ճիշտ ժամանակին» համակարգով շահագործման ողջ պատասխանատվությունը լոգիստիկական շղթայում ընկնում է նրանց վրա, ինչով էլ, ըստ էության, մեծ չափով պայմանավորված է լոգիստիկական համակարգի արդյունավետ գործունեությունը: Ներկա պայմաններում լոգիստիկական համակարգում գործող օղակների անմիջական կապերն էլեկտրոնային միջոցների օգնությամբ բազմազան են: Ուղղակի կապը կողմերի միջև ոչ միայն արագացնում և օպտիմալացնում է պաշարների շարժը, պատվերների կատարման ժամանակը, այլև հեշտացնում է ապրանքանյութական պաշարների կառավարումը՝ կրճատելով ու նվազեցնելով պատվերների կատարման և պաշարների պահպանման ծախսերը, որով էլ մեծ չափով պայմանավորված է լոգիստիկական համակարգերի արդյունավետությունը: Լուրջ հիմնախնդիր է հանդիսանում ժամանակի միավորի ընթացքում ստեղծված (առաջացած) շահույթի բաշխումը լոգիստիկ շղթայի օղակ հանդիսացող կազմակերպությունների միջև:

Լոգիստիկայի զարգացումը տարբեր երկրներում և ֆիրմաներում գտնվում է տարբեր մակարդակներում: Գոյություն ունեն առանձին սկզբնական փուլեր, որոնցով պետք է անցնի լոգիստիկան, որպեսզի այն հասնի զարգացման բարձր մակարդակի: Լոգիստիկայի զարգացման առաջին փուլի համար հատուկ են մի շարք գործառույթների իրականացում՝ պատրաստի արտադրանքի պահպանման կազմակերպում, առաքումների իրականացում և տրանսպորտավորում, ապրանքաշարժի ռացիոնալ ուղիների ընտրություն և

այլն, առանց որոնց հնարավոր չէ լոգիստիկաի զարգացման հետագա փուլերի իրականացումը: Այս առումով պետք է նշել, որ ՀՀ-ում առկա են լոգիստիկ համակարգերի ձևավորման ու հետագա զարգացման բոլոր նախադրյալները: Լոգիստիկական համակարգերի ձևավորումը հանրապետությունում կհանգեցնի ոչ միայն տեղի լոկալ խնդիրների արդյունավետ լուծմանն, այլև կնպաստի տարբեր ինտեգրացիոն միություններում գործող ֆիրմաների հետ գլոբալ լոգիստիկ շղթաների ձևավորմանն ու առկա տնտեսական կապերի /գործունեության/ արդյունավետության բարձրացմանը: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է ԵՏՄ անդամ երկրների միջև նման համակարգերի ձևավորմանն ու զարգացմանը: Դրան նպաստում են քաղաքական համակարգերի, բնակչության կենսաձևի, ավանդույթների նմանությունը, պատմական արմատների մոտիկությունը, էներգետիկ և հումքային ռեսուրսների միասնական աղբյուրներից օգտվելու պրակտիկական, հաղորդակցության ուղիների փոխադարձ կապը, առևտրական և մաքսային խոչընդոտների բացակայությունը և այլն: Դրա հետ մեկտեղ աճի նոր ռեզերվների ի հայտ բերումը և մրցակցության սրումն անհրաժեշտություն են առաջացնում ձեռք բերել իրացման նոր շուկաներ, հումքի էժան աղբյուրներ, աշխատանքային ռեսուրսներ՝ իրենց երկրի սահմաններից դուրս: Պատահական չէ, որ աշխատանքի միջազգային բաժանումը և կոոպերացումը բերեցին մեծ թվով վերազգային ընկերությունների ստեղծմանը, որոնք իրենց բիզնեսում օգտագործում են գլոբալ լոգիստիկական շղթաներ և ուղիներ:

**ПАПОЯН АРУТЮН,
ПАПОЯН НАНА**

НЕСКОЛЬКО ВОПРОСОВ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ СИСТЕМ

Ключевые слова: системы снабжения-производства-распределения, логистическая система, управление операциями и материальными потоками, логистические подразделения, информационная логистика, логистика распределения, рыночная ситуация, логистическая система, прямые подключения, управление ресурсами

В статье указывается о необходимости интеграции системы “снабжение-производство-распределение” и в связи решением этой задачи о роли и значений логистического подхода. Для эффективной деятельности такого подхода указаны следующие направления: управление функции, связанные с передвижением товаров от производителей и снабженцев на места их потребления, координация спроса и предложения, проведение необходимых маркетинговых исследований, обмен необходимой информацией между звеньями логистической системы и координации информационных потоков, организация бесперебойных снабжений соответствующими транспортными средствами, сокращение расходов содержания товарных запасов и т.д.

**ՔԱՐՕՅԱՆ ՀԱՐՄԻՅՈՒՆ,
ՔԱՐՕՅԱՆ ՆԱՆԱ**

MORE QUESTIONS OF EFFECTIVE ACTIVITY OF LOGISTIC SYSTEMS

Key words: supply-production-distribution systems, logistics system, operation and material flow management, logistics units, information logistics, distribution logistics, market situation, logistics system, direct connections, resource management.

The article notes the need for the integration of production-supply-distribution systems and the role and importance of logistics approach to solving that problem. The effective functioning of the priorities identified are: consumer goods manufacturers and supplies to the places associated with the management operations, coordination of supply and demand, marketing researches, the transfer of information between the logistics chain rings and coordination of information flow, the organization of uninterrupted supply of appropriate vehicles, stockholding costs reduction ect.

ՄԱՐՏԻՐՕՍ ՔԵՏՐՕՏՅԱՆ

Доктор экономических наук, профессор, АГЭУ

ПУТИ ВЫРАВНИВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ ДИСПРОПОРЦИЙ В ОПЛАТЕ ТРУДА В РА

Ключевые слова: региональные диспропорции, оплата труда, уровень бедности, заработная плата, районные коэффициенты

Анализ уровня бедности по административно-территориальному делению РА и г. Еревану за последнее пятилетие показал, что он более высок в марзах, что является следствием более низкой реальной заработной платы. Это привело к деформации распределения производительных сил РА.

Для решения указанных проблем предлагается ввести в республике для бюджетных организаций районные коэффициенты совместно с коэффициентом за работу в высокогорных местностях. Практическое применение предлагаемых мер позволит предотвратить негативный процесс урбанизации в Армении.

Проблемы рационального распределения производительных сил всегда находятся в центре внимания правительств любых стран. Рыночные механизмы не всегда своевременно реагируют на эти процессы, порой имеющие стратегическое значение для развития страны в целом. С этих позиций трудно переоценить роль государственного регулирования, поскольку рациональное распределение производительных сил, наряду с